

Sluttrapport

“Pilotanlegg for sirkulær ressursbruk på Trosterud”

Innholdsfortegnelse

1.	Om prosjektet	3
1.1	Aktuelle politiske vedtak og styrende dokumenter	4
1.2	Målsetninger	5
1.3	Prosjektets gjennomføring	5
2.	Resultater.....	9
2.1	Økt sirkulær ressursbruk, gjennom ombruk, reparasjon og materialgjenvinning.....	9
2.2	Bidra til jobber og læring lokalt.....	16
2.3	Ny kommunal praksis innen avfallshåndtering og sirkulær økonomi	19
3.	Hva har vi lært?	21
3.1	Anbefaling til videreføring	21
4.	Økonomi og ressurser.....	24

1. Om prosjektet

«Pilotanlegg for sirkulær ressursbruk på Trosterud» har vært et samarbeidsprosjekt i Oslo kommune, der to virksomheter har gått sammen om å utvikle nye innovative tjenester som skal støtte opp om Oslo kommunes målsetninger og forbedre tjenestetilbudet til Oslos innbyggere.

De to virksomhetene er Renovasjons- og gjenvinningsetaten (REG), som er ansvarlig for å samle inn og håndtere Oslos husholdningsavfall, og Områdeløft Trosterud og Haugerud i Bydel Alna (BAL), som er en av Oslos 15 bydeler. Bydelen ligger i Groruddalen og har nærmere 50 000 innbyggere. Bydelen har ansvar for mange kommunale tjenester til befolkningen og er en viktig samfunnsaktør.

Prosjektet er tilknyttet Trosterudparken, og er en del av et omfattende utviklingssamarbeid med mange av Oslo kommune sine virksomheter. Området består av bygninger og grøntområder fra Nordre Trosterud gård og Dr. Dedichens privatasyl, og skal bli et kreativt senter for kultur og urbant landbruk - etter vedtak fra bystyret i 2019 og VPOR for Trosterud og Haugerud. Området er kulturhistorisk interessant, og mange av eiendommene er på Byantikvarens gule liste. Myndiggjøring, dyrking og kultur er sentralt for videreføring av historien.

Det er fem kommunale virksomheter som sammen med nærmiljøet, og med vesentlig støtte fra Groruddalssatsingens delprogram nærmiljø, har samarbeidet om konseptet. Områdeløft Trosterud og Haugerud har vært motor for utviklingen. Det er skulpturpark og atelierer i deler av parken, i tillegg til at områdeløft og bydel har samarbeid med lokale dyrkingsforeninger, lokale kunstnere, naboer og historielag om aktivitet, kurs og møteplasser. Det gir en god ramme for prosjektet å være i et område med mye frivillighet og initiativ, selv om det gir store utfordringer at bygg og veier er gamle. Et mål i seg selv har vært å ta flere av de gamle, tomme byggene i bruk.

Denne sluttrapporten oppsummerer aktiviteter og resultater fra prosjektet «Pilotanlegg for sirkulær ressursbruk på Trosterud», som har mottatt støtte av Statsforvalteren i Oslo og Viken fra 2020-2023. I tillegg har bydelen støtte fra delprogram nærmiljø til deler av aktiviteten, samt til en leveranse på re-design av møbler som gjennomføres i samme lokaler.

1.1 Aktuelle politiske vedtak og styrende dokumenter

Prosjektet på Trosterud støtter opp om Oslo kommunes målsetning om å bli en ledende by innenfor avfallsforebygging, ombruk og materialgjenvinning (Kommuneplan 2015, «Oslo mot 2030»). I kommuneplanen står det at avfall skal begrenses ved et framtidsrettet, sirkulært og bærekraftig forbruk, inkludert ombruk, deling og gjenvinning. I nærmiljøet skal vi legge til rette for bildeling, bruktmarkeder, reparasjoner og lokale byttestasjoner, redusere matsvinn, bruke klimavennlige materialer i bygg og gjenvinne bygningsavfall.

I veiledende plan for offentlige rom for Trosterud og Haugerud, er Trosterudparken utpekt som et viktig utviklingsområde, og bystyret har vedtatt utviklingen av et senter for kultur og urbant landbruk (Byrådssak fra 19.06.2019). Delbydelen er en bydel innbyggerne trives godt i, men i medvirkning har det kommet fram ønske om mer aktivitet og møteplasser lokalt. Samtidig er levekårsutfordringene større enn snittet for Oslo, og blant annet er sysselsettingsgraden lav. Prosjektet skal bidra til å imøtekomme lokale behov, innenfor hovedmålet for Områdeløft Trosterud og Haugerud, som er at:

“Trosterud og Haugerud skal være et inkluderende lokalsamfunn preget av deltakelse og engasjement. Området blir utviklet med gode løsninger for bærekraftig byutvikling, der lokalbefolkningen har blitt tatt med i reelle medvirkningsprosesser.”

Med forankring i gjeldende kommuneplan, Oslos byrådsplattform ved oppstart av prosjektet og vedtatt strategi «Framtidens forbruk - strategi for bærekraftig og redusert forbruk 2019-2030» (sak 452/19) skal Renovasjons- og gjenvinningsetaten i samarbeid med Bydel Alna se på muligheten for å videreutvikle konseptet for minigjenbruksstasjoner som en del av områdeløftet på Trosterud og Haugerud.

Prosjektet har vært knyttet til Oslos deltakelse i EU-prosjektet «URBACT Resourceful Cities» (2019-2022).

1.2 Målsetninger

Tre hovedmålsetninger ble etter medvirkning og diskusjon mellom partene satt for prosjektet. Prosjektet skulle:

1. øke sirkulær ressursbruk, gjennom ombruk, reparasjon og materialgjenvinning på Trosterud
2. bidra til jobber og læring lokalt
3. teste ny kommunal praksis innen avfallshåndtering og sirkulær økonomi

Gevinstkartlegging peker på bedre kvalitet i tjenesten til innbyggerne ved tett involvering, spart tid for REG med tanke på kommunikasjon lokalt og ny kommunal praksis som kan være med å løse flere komplekse behov samtidig, gjennom sambruk av lokaler. I kapittel en beskrives prosessen fra 2020- 2023. I kapittel to beskrives måloppnåelse i prosjektet.

1.3 Prosjektets gjennomføring

Det ble i 2020 etablert en ressursgruppe på tvers av de to virksomhetene som har samarbeidet. BAL har hatt ansvar for å holde oversikt over helheten i bydelens aktiviteter i Trosterudparken, medvirkningsprosesser og koordinere samarbeid med lokale samarbeidspartnere og sikre samarbeid om forbruksreduksjon, reparasjon og ungdomsjobber lokalt. REG har vært ansvarlig for å anskaffe konsulentbistand til tekniske vurderinger av aktuelle lokaler til et pilotanlegg, byggefaglige vurderinger, samt etablering av minigjenbruksstasjon.

Fram til 2022 var det koordinator i Trosterudparken som stod for lokale aktiviteter sammen med nærmiljø og bydel, samt utvikling i samarbeid med REG. Fram til våren 2022, da det ble inngått leieavtale for 2. plan (heretter kalt mellometasjen) i låven, ble aktivitetene gjennomført utendørs, i to av garasjene eller i andre lokaler. Høsten 2022 ble det ansatt en daglig leder som har hatt ansvar for daglig drift av minigjenbruksstasjonen og lokalene man leide i mellometasjen i låven. Dette lokalet har fungert som kontorlokale for både koordinator for prosjektene i Trosterudparken, daglig leder på Trosterud minigjenbruksstasjon og er blitt brukt til både feriejobb for ungdom, markedsdager, kurs og re-design- aktivitet.

Styringsgruppen har det siste året bestått av representanter på seksjonsledernivå i virksomhetene (BAL og REG).

Prosjektet har vært organisert gjennom faser. I oppstarten av prosjektet ble det gjennomført en **mulighetsstudie** med anbefalinger om mulige konsepter, driftsformer og lokasjoner for oppstart av en pilot i Trosterudparken, med bistand fra LPO arkitekter. Videre ble det gjennomført en **teknisk tilstandsvurdering** av anbefalte lokaler i låven på Trosterud. Basert på anbefalinger i mulighetsstudien ble det gjennomført uttesting av minigjenbruksstasjon og ombrukstjenester på utsiden av låven, og reparasjonstjenester, materiallager og andre aktiviteter i mellometasjen. Man har samarbeidet med diverse lokale aktører underveis, og låven har dermed

fungert som sirkulært knutepunkt for aktiviteten. Fasene er ytterligere beskrevet under.

1.3.1 Mulighetsstudie

Det ble høsten 2020 utlyst åpen konkurranse om gjennomføring av mulighetsstudie for REG og BAL om et pilotanlegg for sirkulær ressursbruk i området Trosterud og Haugerud. I utlysningen ble det søkt om et tverrfaglig team med kompetanse innen sirkulær økonomi, stedsutvikling og medvirkning. Det var LPO arkitekter, SLA, Byantropologene, Bollinger + Grohmann, Loopfront og Rivier som fikk oppdraget. Studien skulle bestå av følgende leveranser:

1. Konseptforslag med lokal forankring
2. Bærekraftige driftsmodeller
3. For konseptforslagene og foreslåtte driftsmodeller skulle det lages realistiske budsjetter og framdriftsplaner

LPO med flere leverte sin rapport i mai 2021. To aktørverksteder med lokale tjenester og borettslag dannet grunnlag for lokal brukerinnsikt.

De fem anbefalte straktiltakene i mulighetsstudien er vist i illustrasjonen under:

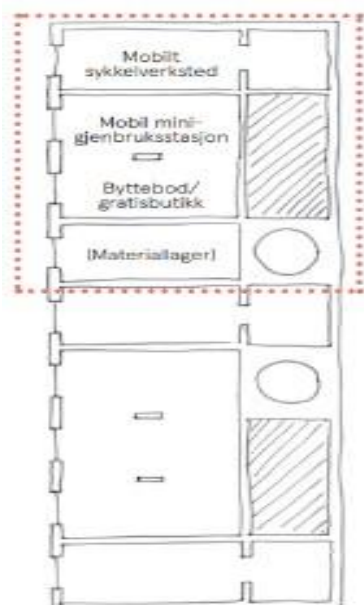
Illustrasjon: LPO arkitekter

Det ble anbefalt å ansette en heltidsansatt til å koordinere ombruk og drifte minigjenbrugsstasjonen, være til stede og bidra i samarbeidet lokalt sammen med koordinator i Trosterudparken. Det ble også anbefalt å etablere en minigjenbrugsstasjon og et småskala verksted. En mobil enhet skulle anskaffes for å sikre tilgjengelighet og

kontakt med lokalmiljøet, og det skulle lages en enkel utemøteplass ved bruk av ombruksmaterialer. Anbefalingene fra mulighetsstudien har lagt grunnlag for hvilke aktiviteter og tjenester som er gjennomført i uttestingsfasen i prosjektet, nærmere beskrevet i kapittel to.

Fysisk løsning

I mulighetsstudien ble det anbefalt å etablere minigjenbruksstasjon med ombruk, verksted og materiallager i tre garasjer i 1. plan i låven.

Aktivitet/romprogram

MOBILT VERKSTED

Et tydelig behov som har kommet frem er ønske om verksted, og da i første omgang et sykkelverksted. Dette foreslås som et mobilt verksted, da det evt kan flyttes på sikt om det viser seg at det er nødvendig.

MOBIL MINIGJENBRUKSSTASJON

Vikarighet å etablere dette med engang, utgangspunkt for piloten er samarbeid med REG. Enhetene er mobile, både inni for jevnlig tømming, men også hovedstruktur på hjul og kan fraktes rundt. REG har egne mobile gjenbruksstasjoner, men det ønskes at dette får egen identitet og at de etableres i låven, slik at dette blir et sted.

BYTTEBOD/GRATISBUTIKK

Kjent løsning som løfter ressurser tilbake i verdikjeden. Miniverkstedet kan reparere mindre gjenstander, slik det fungerer i Lødøberglokalen i dag.

MULIGHET FOR ETABLERING AV MATERIALLAGER
Piloten skal vokse til noe større og det å ha mulighet for å samle inn viktige ressurser som kan benyttes på et senere tidspunkt. Fordel med plassering her er at det kan kjøres inn til garasjene, god tilgjengelighet.

Illustrasjon: LPO arkitekter

Driftsmodeller

Mulighetsstudien anbefalte BAL og REG å inngå forpliktende samarbeid om pilotens kjerneaktivitet, som er kommunens allerede etablerte tjenester, og på denne måten sikre tilstedeværelse, kontinuitet og aktivitet.

1.3.2 Teknisk tilstandsvurdering lokaler

Som en oppfølging av mulighetsstudien ble det sommeren 2021 anskaffet konsulentbistand til å utføre en teknisk tilstandsvurdering av tre garasjer i låvens 1. plan tiltenkt som midlertidig minigjenbruksstasjon med ombrukstjeneste, verksted og materiallager. I tillegg ble det utarbeidet anbefalinger om nødvendige bygningsmessige tiltak (fuktsikring, installasjon av vann og avløp, ventilasjonsanlegg, oppgradering av elektrisk anlegg og så videre).

Etter hvert som det ble klart at deler av bygget var i en tilstand som ville kreve dyre

rehabiliteringstiltak, ble det året etter (sommeren 2022) bestemt å anskaffe en tilstandsvurdering av hele låvebygget, inkludert loftet. I mellomtiden var mellometasjen i låven blitt tilgjengelig og man ønsket å vurdere om deler av dette lokalet kunne egne seg til minigjenbruksstasjon og verksted. Det ble i tillegg anskaffet gjennomføring av en risikoanalyse med tanke på byggets tilstand for endret bruk av mellometasjen til publikumsrettede tjenester. Flere risikoreduserende tiltak ble identifisert, som å stenge loftet og gjennomføre ytterligere tilstandsvurdering av tak i mellometasjen, samt overvåkingsprogram av bygget. Garasjene ble tatt i bruk som enkelt materiallager.

Det ble etter REGs ønske besluttet å ikke etablere publikumsrettede tjenester i mellometasjen før anbefalte risikoreduserende tiltak var gjennomført av gårdeier, og lokalene var blitt tilrettelagt og godkjent for den aktuelle bruken. For å komme i gang med minigjenbruksstasjon og ombrukstjeneste ble disse tjenestene etablert i mobile containere på utsiden av låven vinteren 2023. Mellometasjen i låven har blitt benyttet av BAL til ungdomsjobber, materiallager og andre ombruks- og reparasjonsaktiviteter.

Våren 2023 fikk områdeløftet tilgang til et drivhuslokale i tilknytning til låven. Det ble anskaffet utarbeidelse av en enkel tilstandsvurdering og et kostnadsestimat for bruk av lokalet til midlertidig minigjenbruksstasjon og et enkelt verksted. Anbefalingene fra konsulent gjorde at prosjektet konkluderte med at lokalene var uegnet, og at kostnadene og risikoen ville bli uforholdsmessig stor.

Når piloten avsluttes og går over i en driftsfase i 2024, vil drift av minigjenbruksstasjonen videreføres i de mobile containerne på utsiden av låven.

2. Resultater

2.1 Økt sirkulær ressursbruk, gjennom ombruk, reparasjon og materialgjenvinning

Bemannet minigjenbruksstasjon og ombrukstjeneste

Minigjenbruksstasjon er et etablert konsept i Oslo der innbyggerne kan levere mindre mengder grovavfall. På stasjonene er det også et ombrukstilbud for levering og uttak av mindre ombruksgjenstander. Stasjonene er bemannet av en kundeveileder. En minigjenbruksstasjon med ombrukstilbud ble etablert i en mobil container utenfor låven vinteren 2023. I tilknytning til stasjonen ble det utplassert en miljøstasjon for farlig avfall.

Stasjonen startet med disse åpningstidene:

Mandag 09.00-15.00

Tirsdag stengt

Onsdag 09.00-15.00

Torsdag 11.00-18.00

Fredag 11.00-16.00

Etter noen måneders drift ble åpningstidene justert for å imøtekomme innbyggernes behov.

Mandag og onsdag ble stasjonen åpnet noe senere, og stengte i tillegg en time senere.

Endrede åpningstider ble følgende:

Mandag 11.00-16.00

Tirsdag stengt

Onsdag 11.00-16.00

Torsdag 11.00-18.00

Fredag 11.00-16.00

Allerede etter kort tid i drift, fant man at ut at et begrenset ombrukstilbud i én container ikke var tilstrekkelig for å imøtekomme mengdene innleverte ombruksvarer. Det ble derfor utplassert en egen container til ombruk, med samme åpningstid som minigjenbruksstasjonen. Ombrukstilbudet ble utvidet ved at det i tillegg ble satt ut bord og kasser til utstilling av ombruksvarer utenfor containerne.

Containerne ble ved oppstart av tjenesten plassert utenfor låvens østlige fasade, mot en gangvei som kalles "gårdsveien" som er mye i bruk, er synlig for folk som skal til t-banen og er mulig å komme til med driftsbiler. Plasseringen ga stasjonen god synlighet.

Samtidig bød den på driftsutfordringer vinterstid, da terrenget er skrånet og ble glatt og utilgjengelig for både kunder, daglig leder og renovatører. Containerne ble derfor flyttet

til torget ved låvens vestlige fasade, høsten 2023.

Containerne gjøres selvbetjente ved bruk av Oslonøkkelen høsten 2023. Dette frigjør tiden til daglig leder til andre oppgaver, i tillegg til at det gir muligheter for utvidet åpningstilbud og statistikk til bruk i videreutvikling av tjenesten.

Plassering på torget utenfor låven i Trosterudparken.

Foto: Renovasjons- og gjenvinningsetaten / Oslo kommune

Materiallager

I henhold til ønsker fra lokalmiljøet og tidligere kartlagt behov i Oslo kommune om å tilrettelegge for sirkulær aktivitet, ble det tidlig i piloten etablert et enkelt materiallager i garasjer i 1. plan i låven. Denne lagerfunksjonen krevde ingen bygningsmessige tiltak. I tillegg var det allerede montert lagerhyller på veggen i en av garasjene, samt at garasjene tillater innkjøring med bil. Lageret har blitt brukt til lagring av materialer til aktiviteter fra 2020 av koordinator i Trosterudparken, blant annet fra lokale kunstnere, til felling av syke trær som har blitt brukt til å lage stubbebenker, oppbevaring av overskuddsmaterialer til bruk ved ungdomsjobber, av foreninger, og den pågående prosessen med redesign av overskuddsmøbler fra bydelens flytteprosess. Det er mange som henvender seg om lagringsbehov, og tiltaket kan være aktuelt å tilby andre aktører man samarbeider med. Også i mellometasjen i låven er det plass til noe lagring av ombruk eller liknende.

Verksted /reparasjonsaktivitet

Høsten 2022 ble det kjøpt inn et utstyrsbibliotek for å tilrettelegge for reparasjon. Utstyret ble innkjøpt basert på en nøyte utvalgt liste utarbeidet av daglig leder, hvor målet var å legge til rette for flest mulige typer møbelreparasjoner og enkel snekring,

uten fastmonterte maskiner. Dette har gjort det mulig å teste ulike reparasjonstjenester i piloten uavhengig av et verkstedlokale, i tillegg til aktivitetene i forbindelse med redesign av overskuddsmøbler fra bydelen og liknende.

Sirkulære aktiviteter og arrangementer: et sirkulært knutepunkt

Før man fikk tilgang til oppvarmede lokaler i mellometasjen våren 2022, var mye av aktiviteten i prosjektet knyttet til å samarbeide med lokale aktører som ønsket å bruke gjenbruksmaterialer, eller å teste ut ting i samarbeid med ungdom i jobb. Siden 2021 har det blitt gjennomført en rekke aktiviteter.

2021

Jobber for ungdom

I 2021 var det 12 ungdommer i sommerjobb. Disse var med å stiklingsformere, kompostere, plante og gjøre kommunikasjonsarbeid lokalt, og bidro altså på tvers av prosjektene i Trosterudparken. I tillegg arrangerte BAL **høstferiejobb** for lokale ungdommer der det ble laget en benk av ombruksmaterialer sammen med aktøren Circular Ways, som oppfølging av et av strakstiltakene anbefalt i mulighetsstudien. Over 350 kg ombruk ble brukt til byggingen. I tillegg gjorde man klar garasjene som akkurat var overtatt.

2022

Ombruk/upcycling

I 2022 ble det gjort mye aktivitet knyttet til **ombruk/upcycling** til innredning av låven. Det har i tråd med mål om sirkulær ressursbruk vært viktig for prosjektet å basere seg på ombruk og gjenbruksmaterialer til etablering av egne tjenester. I mellometasjen i låven er kontor og fellesrom innredet med overskuddsmøbler fra bydelen.

Jobber for ungdom

I 2022 var det gjennom hele sommeren 18 ungdommer i jobb i Trosterudparken, organisert av koordinator for prosjektene i Trosterudparken. De brukte noen av dagene sine til å jobbe for prosjektet, blant annet med sortering av materialer, med låven som base. Det ble også avholdt kafé og delt ut frø som var samlet inn lokalt. Høsten 2022 fikk områdeløftet i oppdrag å **redesigne plantekasser og møbler** til Bydel Alnas bibliotekhage, samt et oppdrag med å bygge utemøbler til takterrasse av gjenbruksmaterialer. Man brukte garasjene til saging og pussing, og satte sammen og malte møblene sammen med tre lokale ungdommer. 1600 kg gjenbruksmaterialer ble brukt i redesignprosessen. Vinteren 2022 ble det gjennomført en sykveld i et annet lokale som et kommunikasjonstiltak. Det var hyggelig stemning og besøk av en lokal

sykyndig som veiledet.

2023

Pop up ombruksmarked

I henhold til ønsker fra lokalmiljøet og anbefalinger fra mulighetsstudien, ønsket man å teste et utvidet ombrukstilbud som inkluderte større gjenstander med fokus på møbler og inventar. Våren og sommeren 2023 ble det gjennomført to pop up ombruksarrangementer på Trosterud; et i mellometasjen i låven og et utendørs på torget. Ombruksvarer ble fraktet av REGs ombrukssjåfør fra ombruksteltet på Haraldrud til Trosterud. Varene ble solgt til en rimelig pris. Tilbakemeldingene fra de besøkende var udelt positive, selv om flere kunne ønske seg muligheter for å transportere gjenstander hjem. Særlig populært var utendørsmarkedet som ble arrangert i forbindelse med "Levende gater" i juni, med rundt 70 besøkende. Dersom tilbudet skal videreføres bør varekategorier begrenses og spisses, slik at det blir mindre ressurskrevende å gjennomføre.

Ombruk pop up marked på torget i Trosterudparken.

Foto: Renovasjons- og gjenvinningsetaten / Oslo kommune

Klesbyttemarked på verdens klesbyttedag

Våren 2023 ble det gjennomført **klesbyttemarked** i låven, på Naturvernforbundets årlige "Verdens klesbyttedag". Arrangementet hadde rundt 70 besøkende. BAL samarbeidet med Østre Aker og Haugerud menighet og Haugerud Idrettsforening om arrangementet. Arrangementet var godt planlagt og godt kommunisert med plakater, flyers og på områdeløftets Facebook-side. I 2023 sammenfalt verdens klesbyttedag med feiringen av

Eid, så mange aktuelle samarbeidspartnere og besøkende var opptatte den dagen. Etter råd fra Naturvernforbundet testet man et innleveringssystem hvor man fikk lapper for å levere inn klær i forkant. Lappene kunne man bruke til å forsyne seg av klær den første timen av markedet. Dette systemet var vanskelig å forklare og mange ga tilbakemeldinger på at de ikke helt forstod ordningen. Dessuten hadde man mer enn nok klær. For eventuelle fremtidige arrangementer kan man fint vurdere enklere løsninger.

Åpning av ny parsellhage i Trosterudparken 07.06.2023

Ved siden av låven ligger det et drivhus og en ny parsellhage etablert av områdeløftet. Disse er viktige lokale aktører i Trosterudparken. Feiring av åpningen av parsellhagen ble organisert av koordinator i Trosterudparken i samarbeid med alle involverte virksomheter, som en gratis nabolagsmiddag med kulturaktiviteter og omvisninger fra innbyggere. Her var prosjektet representert med aktiviteter som kildesortering for barn, salg av kompost og jord, og bruk av ombrukspotter fra REG til dekor. I tillegg var maten som ble servert tilberedt av overskuddsmat fra matsentralen for å understreke det sirkulære temaet for samarbeidene i Trosterudparken. Ca. 350 personer deltok på arrangementet, inkludert lokale politikere og byrådsrepresentanter.

Åpning av Levende gate på Trosterud. Her feirer man også åpning av ny parsellhage.

Foto: Plan – og bygningsetaten / Oslo kommune

Sykkelverksted

Sommeren 2023 ble det holdt et **sykkelverksted** utenfor garasjene i låven, med bistand fra en frivillig sykkelreparatør. Utstyr fra utstyrsbiblioteket ble brukt, i tillegg til at det ble lånt utstyr fra en annen minigjenbruksstasjon/møteplass i bydelen, Lindeberglokalet. Arrangementet var populært og tiltrakk seg særlig mange unge, og det ble gjennomført et nytt arrangement på høsten. Dette ønskes utvidet og

videreført.

Reparasjonsarrangementer høsten 2023

Høsten 2023 ble det gjennomført en serie **arrangementer med fokus på reparasjon** på onsdager, organisert av daglig leder.

Mariann Munthe ledet et **tekstilarrangement** i mellometasjen i låven, hvor man kunne få veiledning i å reparere klærne sine. Det ble kjøpt inn litt utstyr, og lånt symaskiner fra Lindeberglokalet. Åtte personer kom på arrangementet, og alle hadde med seg flere plagg. Alle deltakerne virket fornøyde med arrangementet.

Det ble gjennomført et nytt sykkelverksted tilsvarende arrangementet på sommeren, ledet av en frivillig sykkelmekaniker. Daglig leder hadde endel utstyr, og lånte noe fra Lindeberglokalet. Arrangementet ble holdt utendørs. 21 personer fikk reparert syklene sine.

Daglig leder var ansvarlig for å arrangere et **treverksted** i mellometasjen i låven. Til tross for at treverkstedet var sist i rekka av arrangementer og man hadde fått reklamert lengst for det, kom det kun én person. Deltakeren hadde en stol som hadde knekt både ved bein, sprog og sarg. Deltakeren fikk gjøre all reparasjon selv, med veiledning fra daglig leder.

Klimasats-støttet leveranse i låven 2021-2023

Låven og garasjene er brukt som arena for et prosjekt i regi av bydelen der man har lagret og formidlet ombruk av overskuddsmøbler og inventar fra bydelen internt i Oslo kommune. Demontering og flytting av møbler ble gjort av Haugerud IF. Prosjektet er støttet av Klimasats og det er gjennomført en pilot høsten 2023 sammen med den sirkulære aktøren Rinato, Trosterudklubben kulturhus for ungdom og flere lokale initiativer. Dette har vært et positivt bidrag inn i helheten og tenkes videreført. Mange av møblene ble ombrukt direkte, og en stor del ble re-designet i 2023. Re-design ønskes videreført etter kapasitet. Leveransen synliggjorde også at man kan lagre kontormøbler for at andre kommunale virksomheter kan hente dem ved behov. Kommunikasjonen har foregått på Oslo kommune sin ombruksgruppe på Workplace. Her er det både penger å

spare og betydelige miljøgevinster for kommunen.

Haugerud IF demonterer og flytter gamle kontormøbler, 2022.

Foto: Haugerud IF

Effekt

Prosjektet har bidratt til økt sirkulær ressursbruk i området, sammenliknet med før prosjektet startet. Effekten er målt i tonnasje til ombruk og materialgjenvinning, samt antall arrangementer som resultat av tjenester og aktiviteter i prosjektet, og er vist i tabellen under:

Hva?	2021	2022	2023 (per 30.11.23)
X kg ombruk fra minigjenbruksstasjon			4043 kg
X kg til materialgjenvinning fra minigjenbruksstasjon			5880 kg
X kg ombruk/upcycling i,f.m. aktiviteter i prosjektet	350 kg	1600 kg	
Næringsavfall ombrukt eller re-designet med støtte fra Klimasats, lagret i låven (inkl innredning i mellometasjen)		800 kg (ikke fra bydelens tjenester men en annen etat)	1376 kg
Antall innbyggerrettede arrangementer knyttet til ombruk, reparasjon ol.	2	4	8

2.2 Bidra til jobber og læring lokalt

Alle prosjektene i Trosterudparken bidrar til å skape arbeids- og læringsmuligheter. Dette er et overordnet mål for å ivareta stedets spennende kulturhistorie gjennom aktivitet, arbeid og kreativitet.

Koordinator for Trosterudparken har koordinert ungdomsjobber tilknyttet kommunens sommerjobbprosjekt siden 2021, i samarbeid med NAV Alna og Trosterudklubben. Her har daglig leder for Trosterud minigjenbruksstasjon bidratt etter kapasitet, og med møbelsnekkerkompetanse. Disse tallene er dermed basert på innsats som ikke kan tilskrives dette prosjektet alene, men som henger godt sammen med målet om å “bidra til sysselsetting og læring lokalt”. Ved å dele på arbeidslederjobben kan man ha flere i jobb, i tillegg kan man tilby mer spennende jobber.

Til sammen har 46 ungdommer og unge voksne hatt jobb i Trosterudparken, hovedsakelig i feriene mellom 2021-2023. Alle disse har vært med å re-designe, rydde og/eller sortere materialer som del av sin jobb. Å ha så mange ungdommer er arbeidskrevende og bør vurderes videreført **sammen** med andre aktører i parken eller bydel. Ansvar for å koordinere dette bør ivaretas av noen som kjenner lokalmiljøet og ungdommene, og det er derfor naturlig at tjenesten er flyttet til en avdeling med ansvar for å utvikle arbeidet med ungdomsjobber videre i bydelen. Dette kommer i tillegg til ulike tester av re-design der ungdommer er tilbudt jobb.

I pilotprosjektet for re-design av kontormøbler (jfr. ovenfor) har fire ungdommer fra lokalmiljøet arbeidet med å produsere prototypene som er designet av Rinato AS. Trosterudklubben hadde ansvar for rekruttering og oppfølging av ungdommene i oppdraget som pågikk over to uker.

Eksempler på aktiviteter med ungdom i jobb i prosjektet 2020-2023:

- Bygget benk av ombruksmaterialer sammen med Circular Ways, som oppfølging av anbefaling fra mulighetsstudie.
- Re-designet gjenbruksmaterialer til å bli plantekasser og møbler til Bydel Alnas bibliotekhage, som oppfølging av anbefaling fra mulighetsstudien.
- Stiklingsformert planter i de historiske anleggene rundt parken
- Laget støtter til epletrær av gamle skistaver fra ombruksteltet på Haraldrud
- Plukket epler i nabolaget og presset eplejuice med barnehager
- Frakt av stubber til Trosterud skole fra Trosterudvillaens hage
- Kranse-verksted i garasjene i regi av koordinator og dyrkeforeningene der man brukte granbar fra trær som var blitt felt eller beskåret i Trosterudparken Kransene ble gitt bort til naboer og tjenester i parken, med en liten julehilsen som et kommunikasjonsstiltak.

- Kunstprosjekt “Flyvende møteplass” med gjenbruk av trestamme og gjerder fra parken har lagret bl.a. materialene her
- Gjenbruksmaterialer fra bygging av parsell ble lagret på låven, men er bestilt av et annet prosjekt
- I tillegg til ungdommer i feriejobb har en ung voksen med helseutfordringer jobbet som frivillig i samarbeid med NAV, samt at en ungdomsskoleelev har hatt arbeidsuke i prosjektet.

Materiallager i garasje: her er plater fra kontormøbler sortert før de skal bygges om til nye ting, blant annet ved hjelp av ungdom i jobb.

Foto: Bydel Alna / Oslo kommune

Koordinering og arbeidsledelse

Oslo kommunes sommerjobbsatsing er en viktig forutsetning for måten man har jobbet på, men det er gode erfaringer med å ha 1-2 personer i jobb også andre deler av året. Å ha færre arbeidsplasser kan gjøre det mulig å ansette personer med ekstra behov for opplæring og/eller oppfølging. Det krever opplæring i arbeidsledelse å ha ungdommer i jobb, og gode forberedelser er svært viktig.

Ungdommene gir tilbakemelding om at det er variasjon i oppgavene som er spennende. Dette vitner om at samarbeid mellom aktører og prosjekter i parken kan gi gode, meningsfulle arbeidsdager på Trosterud, samt et godt innblikk inn i kommunens eller andres varierte arbeidsdag. Dette forutsetter samarbeid mellom aktørene og felles forståelse for hva slags oppgaver som egner seg, og hva som kreves av en arbeidsleder. På denne måten blir jobben

en slags “jobbsmak”. Det er potensielt en jobb som lærer ungdommene mye om arbeidslivet, HMS - og en del om bærekraft, kommunikasjon og lokalsamfunnsutvikling.

Det er en viktig suksessfaktor at rekruttering skjer gjennom tjenester eller personer som kjenner ungdommene, og at arbeidsoppgavene er godt forstått og planlagt av den som skal følge ungdommene. En annen viktig suksessfaktor er at det er kompetanse og kapasitet til planlegging, gjennomføring og tilrettelegging av arbeid – og at man er flere personer som kan bidra som arbeidsledere slik at det ikke blir så sårbart. Det finnes flere tjenester i Oslo kommune som driver på denne måten, for eksempel Nyttig arbeid hos Velferdsetaten.

Effekt:

Prosjektet har bidratt til jobber og læring lokalt ved at det har inngått i bydelens arbeid med ungdomsjobber. Å få til dette har krevd mer enn oppgaver på eller i tilknytning til en minigjenbruksstasjon og oppfølging av daglig leder. Det må være faglig kompetanse til å følge opp ungdommene og variasjon i oppgavene- derfor har man samarbeidet om ungdomsjobber for hele Trosterudparken.

Hva?	Ja	Nei	Evaluerings
Har prosjektet bidratt til at lokaler og utstyr er tilrettelagt av BAL gjennom medvirkning med tjenester og ungdom	x		Mellometasjen egner seg fint til ulike typer oppgaver. Her har ungdommer i jobb bidratt til å etablere garderobe, det er kjøpt inn utstyr og lokalene er tilpasset gjennom årene utfra oppgaver man har ønsket å gjøre.
Har prosjektet bidratt til å inngå i jobbsatsing i bydelen	x		Siden 2020 har prosjektet inngått i samarbeid for feriejobber i bydelen, og vært en populær arbeidsgiver for ungdom både sommer, høst og vinter.
Evaluerings ved deltakere og lokale tjenester	x		Ungdomsjobb- ansvarlige i bydelen har gitt gode tilbakemeldinger og kommet med innspill til justeringer og løsninger underveis. Ungdommene i 2023 svarte også på spørreundersøkelse om opplevelsen av å jobbe i Trosterudparken, og trakk fram læringsverdi, variasjon i oppgaver og en inspirerende kontekst med de andre prosjektene som en viktig verdi. Dette er viktig å ivareta i videreutvikling og formalisering av samarbeid internt i bydelen når prosjektet går inn i drift og tettere samarbeid med seksjon for fellestjenester i Bydel Alna, som bl.a. jobber med modeller for ungdomsjobber i bydelen. Dette er svært viktig med tanke på bærekraft for modellen over tid.

2.3 Ny kommunal praksis innen avfallshåndtering og sirkulær økonomi

Knutepunkt for sirkulær ressursbruk lokalt

Det har vært en viktig målsetning og en stor del av samarbeidsprosjektet at lokalene i låven kan legge til rette for at ulike aktører kan samarbeide om ressurser og redusert forbruk. Fordi koordinator for alle prosjektene i Trosterudparken har brukt dette som kontor sammen med daglig leder for Trosterud minigjenbruksstasjon, har man fått koblet ressurser og behov med hverandre. Eksempler på dette er samarbeid om ungdomsjobber på tvers av prosjekter og virksomheter, der daglig leder har inngått. Et annet, og like viktig element er mellomlagring av materialer for kunstnere lokalt, tjenester og andre kommunale virksomheter, og for foreninger i nærmiljøet. Det er kartlagt at Oslo kommune trenger mellomlagring og logistikk for å øke ombruk, og her er det gode muligheter for det. Et tredje er innbyggerrettede aktiviteter bl.a. på åpning av den nærliggende parsellhagen og samlet kommunikasjon om arrangementer.

Et fjerde viktig punkt der dette samarbeidet har bidratt til ny kommunal praksis som øker effektiviteten og kvaliteten i tjenestene, er ved målrettede brukerundersøkelser i samarbeid med REG sitt oppsøkende team. Områdeløft Trosterud og Haugerud har bistått med informasjon og ønsker om målrettede undersøkelser og man fikk gjennomført arbeidet på et nyttig tidspunkt i prosjektet. Ved å kople på REGs team som jobber med oppsøkende virksomhet i prosjektet har man styrket både REG og bydelens evne til å samarbeide om å samle innsikt og til videreutvikling av tjenester lokalt. Det er stor gevinst for REG å samarbeide med bydelen og områdeløftet på lokalt nivå som kjenner lokalmiljøets behov, relevante lokale aktører og hvordan best nå ut med informasjon om tjenestene. Dette er muliggjort gjennom at daglig leder arbeidet tett med resten av Områdeløft Trosterud og Haugerud.

Flere av disse punktene handler altså ikke om fullstendig nye måter å jobbe på for hver virksomhet, men heller **nye måter å jobbe sammen på**. Veldig få av disse aktivitetene har krevd store investeringer og heller dratt nytte av eksisterende kompetanse, ressurser og arbeid som finnes lokalt eller i virksomhetene. Slik sett er prosjektet en veldig verdifull erfaring og et synlig bevis på at man med ny kommunal praksis kan bidra til å løse flere behov på en gang.

Å fordele kostnader til drift slik REG/BAL har gjort gjennom en Service- og leveranseavtale er dessuten noe flere andre virksomheter har etterspurt og ønsker å lære av.

Effekt:

Prosjektet har bidratt til nye måter å jobbe sammen på for å realisere flere av Oslo kommunes sektorovergripende mål. Dette har skjedd gjennom sambruk av lokalene, og er muliggjort gjennom koordinator for Trosterudparkens rolle som bindeledd mellom nærmiljø og bydel, daglig leder og REG.

Hva?	Ja	Nei	Evaluering
Har prosjektet bidratt til avklart rolle for prosjektet i kommunens arbeid med avfallshåndtering og sirkulær økonomi		x	Det er synliggjort at lokalet kan brukes til mellomlagring, re-design og jobber tilknyttet denne aktiviteten, og at det er rom for videreføring uten større investeringer. Prosjektet har ingen fasit på hva som er et vellykket konsept eller god samarbeidsmodell for kommunens utviklingsarbeid med avfallshåndtering og sirkulær økonomi. Det er derimot et godt eksempel på at man kan få til mye aktivitet og positive effekter uten store investeringer. Gjennom prosjektet er det vist hvordan man kan dra nytte av eksisterende kompetanse, ressurser og arbeid på tvers- lokalt eller i virksomhetene, til å utvikle gode innbyggerrettede tjenester, en arena for jobber og læring og mer sirkulær ressursbruk.
Har prosjektet bidratt til ansvars plassering av utgifter gjennom SLA mellom REG og BAL	x		BAL og REG har inngått samarbeid om drift av minigjenbruksstasjon og lokale for kurs og arrangementer. Minigjenbruksstasjon og lokale for kurs og arrangementer driftes av én ansatt, selv om det er flere ansatte i begge virksomheter som har bidratt i prosjektperioden.
Evaluering ved samarbeidspartnere			For REG har det gitt god læring og gevinster i tjenesteutviklingen å samarbeide med bydelen og områdeløftet på lokalt nivå. Det har vært spesielt nyttig å spille på lag med de som kjenner lokalmiljøets behov godt, relevante lokale aktører og hvordan best nå ut med informasjon om tjenestene. Piloten viser også hvordan samarbeidet mellom REG og BAL bidrar til å gi et tjenestetilbud til lokalmiljøet som ikke har vært der tidligere, og hvordan eiendommer og bygninger som har stått tomme kan tas i bruk på en meningsfull måte. Minigjenbruksstasjonen, låven og alle aktivitetene knyttet til denne bidrar sammen med parsellhagen og virksomheten i drivhuset til sosial og økologisk bærekraft i et område som tidligere har blitt opplevd som utrygt og sterkt preget av forfall. I det videre samarbeidet blir det viktig å sikre at arbeidet koordinert fra bydelen har gjort blir videreført for å sikre sambruk, kontinuitet i nærmiljøarbeidet og aktiviteter i lokalene.

3. Hva har vi lært?

- Teknisk vurdering av aktuelle lokaler bør gjøres før man utarbeider mulighetsstudie
- Egnede lokaler må identifiseres tidlig, eller man må justere forventningene raskt
- Justere anbefalingene fra konsulentene utfra våre rammer og økonomi
- Rollefordeling og ansvar for ulike leveranser og faser bør formaliseres i styringsdokumentet
- Risikostyring og håndtering av risiko – hjelp til dette gjennom hele prosjektperioden
- Mer aktiv bruk av styringsdokument til å styre og justere prosjektet gjennom hele prosjektperioden

3.1 Anbefaling til videreføring

Bemannet minigjenbruksstasjon med ombrukstilbud

- Tilgjengelighet og åpningstider må tilpasses, og kan også tilpasses sesongen på grunn av vanskelige vinterforhold. Det er viktig at ansatt ikke bindes til drift av dette og at tilbudet blir mer selvbetjent.

Ombruk, verksted/ reparasjonsaktivitet

- Utvidet ombrukstjeneste (inkludert større gjenstander) er blitt testet som pop-up arrangement- ved eventuell videreføring i et slikt format bør varekategorier begrenses og rigg effektiviseres. Ombruk av større gjenstander har vært populært og kan med fordel utforskes videre i regi av bydelen.
- Verksted med fastmonterte maskiner stiller høye krav til lokaler og egner seg ikke i låven p.t. Det anbefales å videreutvikle en mobil reparasjonstjeneste eller tilrettelegge mer for reparasjonsarrangementer med enklere verktøy. Sykkelverksted har vært særlig populært og bør videreføres.
- Re-design er behørig testet ved ulike anledninger og er gode eksempler å involvere folk, samtidig som man kan redusere forbruk.
- Arrangementer som legger til rette for reparasjon er anbefalt for videreføring, men bør muligens gjennomføres på fast basis slik at det er forutsigbart for de som vil delta, etter tilbakemelding fra daglig leder.

Lokaler til lagring og aktivitet - det sirkulære knutepunktet

- Samarbeid med lokale kunstnere og foreninger er inspirerende, og de kan også ha behov for mellomlagring. Det er mange kunstnere i nærheten!
- Logistikk og lokaler: behov for støtte til dette. Lokalene må være i god nok stand til bruken og de må passe til de logistiske behovene. Det kan med fordel åpnes for at flere virksomheter i Oslo kommune kan lagre ombruk i låven for å forlenge levetid og mulighet for ombruk direkte eller re-design.
- En viktig brikke i arbeid med sysselsetting og kvalifisering er tilrettelegging av lokaler til kurs, undervisning, møter og ulike verkstedsaktiviteter. Dette blir viktig del av utvikling av sambruk i mellometasjen – og kan gjøre det til et sambrukslokale for flere virksomheter med samme mål!
- Lagring er essensielt, også for gjenbruk av møbler og større materialer.

Sysseilsetting

- Oppfølging av prosjektet fra BAL sin side er nå flyttet til "Seksjon for fellestjenester", som bl.a. skal ta over mye av ansvaret for koordinering av ungdomsjobber. Dette styrker sjansen for at dette arbeidet kan videreføres.
- Det kan drøftes å utvide med individtilpassede arbeidsplasser i samarbeid med bydelens tjenester gjennom året, ut ifra kapasitet hos drifter av stasjon og mellometasje.
- Det er viktig at arbeidsledere får god opplæring og kan planlegge arbeidsfordeling, arbeidsposter og arbeidsflyt på forhånd
- Tydelig rollefordeling er viktig, og at folk med kompetanse og erfaring leder aktivitet.
- Alle som skal være arbeidsledere må ha vært gjennom rutine for sikkerhet og

opplæring rundt verneutstyr o.l. på forhånd. Alle arbeidsposter, inkludert Trosterud minigjenbruksstasjon, må ha egne rutiner for dette.

- Enkelt design og godt verktøy er viktig i re-design!
- Man trenger lokaler som tåler varierte, sirkulære aktiviteter

Samarbeidsmodell REG BAL

- Trosterudparken står sentralt i områdeutviklingen og i områdeløftet på Trosterud og Haugerud. Områdeløftet skal bidra til utvikling i levekårsutsatte områder i samarbeid med lokalsamfunn og på tvers av etater og forvaltningsnivå i Oslo kommune. Samarbeidet mellom REG og BAL viser både hvordan tjenester REG har ansvar for kan gi merverdi til områdeløftet, men også hvordan områdeløftet kan bidra til sirkulær ressursbruk i kraft av lokal kunnskap og nettverk blant lokale ildsjeler, organisasjoner og tjenestesteder.
- I det videre samarbeidet blir det viktig å sikre at arbeidet koordinert fra bydelen har gjort blir videreført for å sikre sambruk, kontinuitet i nærmiljøarbeidet og aktiviteter i lokalene.

Hvordan kan vi bruke erfaringen videre på Trosterud og i Oslo kommune?

Vi trenger gode eksempelprosjekter i kommunen som kan inspirere til å tenke nytt og samhandle på nye måter. Det gjør ikke noe at de er små! De kan likevel ha stor verdi. Det er mye viktig kommunikasjon og entusiasme i mange av tiltakene her.

- Strategi – det er viktig å knytte prosjektet til overordnede planer og andre utviklingsprosjekter, det gir det flere bein å stå på (mindre sårbart).
- Sirkulære modeller krever ulike former for kompetanse utover administrativ kompetanse, f.eks. dybdeforståelse av materialer og prosesser, arbeidsledelse, pedagogikk, logistikk, samarbeid, håndverk og design.
- La initiativene komme til deg, men la folk vite hva man kan bruke lokalene til! Det er fortsatt tid og rom til aktivitet!
- Arrangementer med fokus på bytte, ombruk og reparasjon må være i tråd med folks ønsker, og det må være enkelt å delta
- Det er fint å dele på ressurser og kompetanse med andre minigjenbruksstasjoner, andre kommunale virksomheter og andre i lokalmiljøet.

4. Økonomi og ressurser

Sluttregnskap for prosjektspesifikk finansiering (2020-2023)	Kostnadsrammer			
	Opprinnelig	Justert	Regnskap	Avvik
Utgifter:				
Teknisk vurdering, test og pilotering	Kr 1 850 000		Kr 835 000	Kr 1 015 000
Prosjektspesifikk finansiering:				
Skjønnsmidler Statsforvalteren i Oslo og Viken	Kr 1 850 000			

Tabell 1 Sammenligning mellom sluttregnskap og godkjente kostnadsrammer

Bydel Alna (BAL) og Renovasjons- og gjenvinningsetaten (REG) fikk tildelt 1 850 000 kr fra Statsforvalteren i Oslo og Viken til fornyings- og innovasjonsprosjekter i 2020. Per desember 2023 er det brukt 835 000 kr til teknisk vurdering, test og pilotering. Låven der pilotanlegget var planlagt var i en mye dårligere tilstand enn forventet og det ble ikke gjennomført bygningsmessige tiltak for å etablere tjenester/pilotanlegg inne i låven. Med bakgrunn i dette er ikke alle skjønnsmidlene brukt.

BAL finansierte mulighetsstudie på 350 000 kr. Partene har en årlig driftsutgift til leie av lokaler (inkl. fellesutgifter) på 440 000 kr, i tillegg tilkommer strøm. Daglig leder for minigjenbruksstasjon betales årslønn med lønnstrinn 39 i Oslo kommune. Disse kostnadene fordeles mellom REG og BAL i henhold til avtalt fordelingsnøkkel i Service- og leveranseavtale.

Både REG og BAL har nedlagt betydelig egeninnsats i prosjektet i form av to prosjektressurser som har hatt dette som en av sine primærarbeidsoppgaver (estimert til 30 %) i perioden 2020-2023.